

Muinaisenglantilaisia kaikuja Adrianne Lenkerin *songs*-albumilla

Teksti ja kuvat: Milla Maaranen

Two reverse avaa Adrianne Lenkerin neljännen sooloalbumin *songs* (2020) toiveikkaasti. Se on katkeransuloinen kappale hyvästeistä ja kaipuusta. Musiikkivideolla näkyy käsivaralla kuvattua videota metsästä: on päivä, mutta jokin valossa tuntuu pahaenteiseltä. Toisena kappaleena soi *ingydar*, jossa puhuja kohtaa luonnon julmuuden ja kuoleman osana elämän kiertokulkua. Lenkerin tunteentäyteinen ääni ja kitara luovat levyille mitä kirjavimman kokoelman kappaleita. *Songs* ei ole puhdas vaan raaka, jopa hauras. Levy katsoo kohti elämän menetyksiä ja pettymyksiä arkipäiväisten kohtausten kautta.

Adrianne Lenkerin lyyrinen taituruus on saanut tunnustusta useaan otteeseen. Hänen viimeisin albuminsa *Bright Future* (2024) oli ehdolla Grammyissa Best Folk Album -kategoriassa. Lenker on ollut indie-yhtye Big Thiefin solisti jo vuosikymmenen ajan, mutta bändin kappaleet hän on tehnyt yhteistyössä kolmen muun muusikon kanssa. *Songs*-albumilla Lenker tuntuu löytäneen oman äänensä, jonka erityisyyttä kuvailee myös Fran Slater (2020) levyarviossaan: ”Lenker jälleen todistaa – – kykynsä yhdistää arjen ja taianomaisuuden luoden jotain erittäin samastuttavaa.”

Lenkerin runollisuudessa ei ole kuitenkaan kyse ainoastaan kauniista kuvista ja metaforista – hän luo sanoilla rytmiä kappaleisiinsa. Sanoitukset tuntuvat miltei loitsuilta ja sysäävät kuuntelijan johonkin transsin tai unen tapaiseen. Hyvänä esimerkkinä albumin rytmistä toimii levyn kolmas ja Spotifyssä eniten soittoja kerännyt kappale *anything*. Ensisilmäyksellä säkeet vaikuttavat

vapaamittaisilta. Kahdessa ensimmäisessä säkeistössä tavuja on säkeissä seitsemästä kolmeentoista. Kuunnellessa voidaan kuitenkin havaita niissä selvää rytmisyyttä, säännöllistäkin poljenta. Sama koskee muitakin albumin kappaleita, kuten *forwards beckon reboundia* ja *ingydaria*.

Sanoituksia voi analysoida muinaisenglantilaisen runouden konventioiden valossa. Muinaisenglantilaisessa runoudessa korostuu poljennan ja runomitan sijaan sanapaino sekä kesuuran käyttö. S. A. J. Bradley (1982, xx) kuvaa muinaisenglantilaista runoa seuraavasti: ”Muinaisenglantilaisen säkeen peruskuvion kuvaus – säe, jonka kesuura jakaa kahteen alaosaan, jotka useimmiten sisältävät kaksi (mutta usein kolme) pääpainollista tavua ja vaihtelevan määrän painottomia tavuja. Koko säettä yhdistää myös puoli- ja alkusointujen kaava, joka ylittää kesuuran. Tämä rakenne mahdollistaa poeettisten efektien kirjon, joka avautuu runoilijan luovalle käytölle.”

Lenkerin kappaleen *anything* analyysiin voidaan soveltaa Bradleyn peruskuviota ainakin osittain. Vaikka vahva kesuura ei jaa säkeitä kahtia, niiden rytmi ja näennäinen säännönmukaisuus syntyy painollisten tavujen toistuvuudesta. Säkeistössä painollisia tavuja on säettä kohden yhteensä neljä, ja toisto niiden jaottelun rytmisissä luo yhteneväisyyttä. Toisaalta muinaisenglantilaisen runon kaltaista soljuvuutta tarjoaa alku- ja puolisoitu, vaikkei se seuraa täsmälleen Bradleyn myöhemmin kuvaamaa kaavaa (mt. xx–xxi). Myös perinteiset loppusoinnut muodostavat sointupareja peräkkäisissä säkeissä.

Stáring down the bárrel of the hót sún (10)
 shíning with the shéen of a shótgún (9)
 cárol has a líttle if we néed sóme (10)
 jóa has a ríde if we wánna cóme (10)
 hángin' your jéans with a clóthes pín (8)
 skín still wét, still on mý skín (7)
mángo in your móuth, juice dríppín' (8)
 shóulder of your shírt sleeve slíppín' (8)

chrístmas éve with your móther and sís (9)
 dón't wanna fíght, but your móther ínsists (10)
 dóg's whíte téeth slice ríght through my físt (8)
 dríve to the ÉR and they pút me on rísk (11)
 grócery stóre list, nów you get píssed (9)
 únchecked cálls and méssagés (7)
 I don't wánna be the ówner of your fántasý (13)
 I just wánna be a párt of your fámily (12)

Kappaleen *anything* kaksi ensimmäistä säkeistöä. Ensimmäisen ja toisen säkeistön sanapainot on merkitty aksentilla (´), s-äänteet lihavoitu, muut alku- ja puolisoinnut alleviivattu ja tavujen määrä säettä kohden merkitty sulkeisiin.

Samojen konsonanttien, etenkin *s-* (ja osin *ch-*) äänteiden, ja vokaalien (kuten *i-* ja *a-*äänteiden) toistaminen tuo säkeistöihin yhtenevääisyyttä ja helpottaa niiden laulamista. Erityisesti toisessa säkeessä kuuluvat *s-*äänteet: "shining with the sheen of a shotgun." Usein rytmilliset ja tekstimerkitykselliset ulottuvuudet tukevat toisiaan runoudessa.

Kappaleen alun rytmi vaivuttaa kuulijan transsiin, jossa puhujan huomio on täysin kiinni arjen pienissä yksityiskohdissa: vaatteita kuivumassa narulla, mangon syömistä ja joulujärjestelyjä. Katkelman kahdessa viimeisessä säkeessä tapahtuu asennonvaihto: *s-*äänteitä on yhtäkkiä huomattavasti vähemmän, ja puhuja ilmenee tekstissä ensimmäistä kertaa. Puhuja liikkuu arkisista kohtauksista pyyntöön: "I don't wanna be the owner of your fantasy / I just wanna be a part of your family." Yhtäkkiä herätään todellisuuteen, jossa puhuja tajuaa, että kumppani on odottanut puhujan

ylläpitävän fantasiaa täydellisestä perheestä. Arjen kohtaukset, jouluaaton kinastelut, joita puhuja on kuvannut, vaikuttavatkin nyt raskaammilta.

Albumilla siirrytään pettymyksestä toiseen, kun seuraavassa kappaleessa *forwards reckon rebound* puhujan jumaloima ihminen paljastuu epä-täydellisen kuolevaiseksi ja julmaksi. Tässä kappaleessa muinaisenglantilaisen runon muoto näkyy toisin: kesuura rytmittää säkeitä tavalla, joka muistuttaa kovasti muinaisenglantilaisia runoja. Kesuuran käytön voi huomata esimerkiksi *Beowulfissa*, tunnetussa muinaisenglantilaisessa eeppisessä sankarirunossa, jonka arvioidaan syntyneen n. 700-luvulla (Pelkonen & Tolley, s.10, 1999). Kappaleen *forwards reckon rebound* säkeistöissä toistuu myös säännöllinen painollisten tavujen kuvio. Ensimmäisen säkeistön kesuurat ovat merkittynä kaksoispystyviivalla ja painollisten tavujen määrä hakasulkeisiin:

óver the déad séa kéeping you cómpány,	[3+3]
thínking, í'm not afráid of you nów, Í'm not afráid of you nów	[4+3]
létting my éyes clóse, shédning my sóft clóthes	[3+3]
wínd blows, wínd that hówls like a hóund	[4]
wínd that láughs like a clówn	[3]

Kappaleen säkeistöt noudattavat tätä samaa kaksijakoista säemallia sekä painollisten tavujen jakaumaa kertosäkeistöä lukuun ottamatta. Sointua ja yhtenevääsyyttä lisää myös sisäsointu. Esimerkiksi ensimmäisessä säkeessä riimipareja ovat "sea" ja "company". Myös puolisoitua käytetään tässä kappaleessa, vaikkei aivan yhtä paljon kuin kappaleessa *anything*. Rytmii ja riimi synnyttävät kappaleeseen tasaisehkon poljennan, joka tuudittaa kuulijan uneen. Aaltojen lailla rytmi toistuu ja palaa jälleen: *forwards reckon rebound*.

Aallot ja meri ovat motiivi läpi kappaleen myös tekstissä. Alussa puhuja maalaa kuvan karusta maisemasta kuolleen meren yllä, jossa tuuli "ulvoo kuin koira" (howls like a hound). Kappaleen nimimotiivi "forwards reckon rebound" myös muistuttaa aaltojen syklistä ja siitä, kuinka kaikki toistuu niin luonnossa kuin elämässäkin.

Syklinen ajatus ilmenee myös esimerkiksi levyn toisessa kappaleessa *ingydar*, jossa käsitellään elämän kiertokulkua ja kuolemaa. Kappaleen avaa kuvaus mätänevästä hevosen ruumiista: "Fragilely, gradually and surrounding / The horse lies naked in the shed / Evergreen anodyne decomposing / Flies draw sugar from his head."

Kuva on karu ja julma, mutta siinä korostuu myös se, kuinka kuolemasta hyötyy muu elämä, kuten karpäset. Kertosäkeistö toistaa: "Everything eats and is eaten / Time is fed." Puhujan on kuitenkin vaikea hyväksyä kuolemaa ympärillään, ja kappale onkin nimetty Adrianne Lenkerin isotädin hevosen mukaan (Gottsegen, 2020).

Puhuja myös järkyttyy, kun lemmikki-koira tuo kotiin kuolleen linnun virne kasvoillaan: "The dog walks in and the crow lies in his smile like lead". Kuollut lintu on raskas kuin lyijy – raskas kuin kuolema itse. Kuolema on läsnä kaikkialla kappaleessa, kuten on elämäkin: ei ole yhtä ilman toista. Lenker itse luonnehtii kuolemaa osana elämän sykliä: "Everything is constantly being born and decaying simultaneously. We're both growing and becoming, and also unbecoming and decaying simultaneously." (Mt.)

Lenkerin kuvailema prosessi, *becoming* ja *unbecoming*, kuuluu läpi albumin. Kuoleman ja syntymän samanaikaisuutta tarkastellaan erityisesti kappaleissa *come* ja *zombie girl*. Aihe on ajaton – ajatus kuolemasta tuntuu aina yhtä suurelta kysymykseltä. Päähän jäävät soimaan Lenkerin sanat: "mystery of lack / stabbing stars through my back." Kuoleman tyhjyys iskee kuin tähti selkään, mutta voiko arkipäiväisen kuoleman nähdä osana elämää? Miten kuollutkin voi syntyä uudelleen? Näihin kysymyksiin *songs* yrittää vastata.

Lenkerin teos on näyte siitä, että menneisyys voi herätä henkiin. Tässä nykyajan folk-albumissa tuntuu uudelleensyntyvän muinaisenglantilainen runouden perinne – aivan kuin olisi olemassa luonnonlaki, joka määrää kuolleen kierrätettäväksi ja syntyväksi uudelleen. Kulttuurin kankaasta syntyy yhä uudelleen uutta runoutta, joka kantaa muinaisenglannista nykyaikaan ja joka yhdistää tekstin sekä äänen ja luo puheesta musiikkia.

Lähteet

- Bradley, S. A. J. 1982. *Anglo-Saxon Poetry: An Anthology of Old English Poems in Prose Translation*. xx–xxi. Lontoo: Dent.
- Gottsegen, Will 2020. Going Deep With Adrienne Lenker. *GQ*. <https://www.gq.com/story/adrienne-lenker-songs-instrumentals-interview>. Viitattu 9.9.2025.
- Lenker, Adrienne 2020. *songs* <https://tidal.com/browse/album/151064599>.
- Pekonen, Osmo, ja Clive Tolley. *Beowulf / suomennos, johdanto ja selitykset: Osmo Pekonen ja Clive Tolley*. S.10. Porvoo: WSOY, 1999.
- Slater, Fran 2020. REVIEW: Adrienne Lenker – Songs and Instrumentals. *Picky Bastards*. <https://pickybs.com/2020/11/30/review-adrienne-lenker-songs-and-instrumentals/>. Viitattu 9.9.2025.

